

Posudek diplomní práce Jana Moravce. „Etická plausibilita sebevraždy“

Diplomní práce Jana Moravce nese velmi zvláštní název, který ale odpovídá i zvláštnímu tématu, jež si vybral. Jedná se o jedno z typově nejobtížnějších témat, které může student zvolit. Zpracovat nějaký současný morální konflikt v teoretické, tj. etické rovině a poukázat na jeho filosofické zázemí. Zvolené téma, tedy problém sebevraždy, je možné podchytit v sociologické nebo antropologické rovině a také to není nijak snadné, ale náročnosti, při níž se opíráme o filosofická východiska se to zdaleka nevyrovná. Proto se před autorem otevřela tak široká škála aspektů, s nimiž je třeba počítat a diplomant se je pokusil všechny alespoň v náznaku zohlednit. Že je to úkol přesahující možnosti jedné práce a jednoho člověka poznal již sám, a proto poctivě na mnoha místech připomíná, co je neúplné, vynechané či nedotažené. Sama to tak kriticky nevidím. Naopak, domnívám se, že takováto diplomová práce může být vnímána jako otevření celoživotního tématu pro svého autora. Každý ze zde předvedených problémů by si zasloužil pozornost a samostatné rozpracování. Již proto je třeba si autorova úsilí vážít.

Ve svém posudku se zaměřím na několik momentů, které považuji za klíčové:

1. Rozmanitost filosofických východisek. Autor se snaží postihnout nejrozličnější filosofická východiska pro vymezení definice sebevraždy, jejích podob, ale především postojů k ní. Nejdůležitější roli tu hrají dva autoři existenciální etiky – Sartre a Camus a myslitel spjatý s britským empirismem John Locke. Výběr prvních dvou autorů se zjevně opírá o Camusovo stanovisko, že jedinou skutečně vážnou filosofickou otázkou je problém sebevraždy, jak to konstatuje ve svém díle „Člověk revoltující“. Výběr třetího myslitele se stává jasnějším až při určité změně tématu zkoumání, kdy autor přejde od otázky filosofických základů postojů k sebevraždě k otázce lidské tolerance k jiným postojům k sebevraždě, popřípadě k těm, kdo se rozhodli sebevraždu spáchat. Pasáž věnovaná Sartrovi a Camusovi je zajímavá, ale myslím, že v ní autor používá někdy příliš razantních a jednostranných tvrzení na adresu obou myslitelů. Zejména závěrečná tvrzení jak o Sartrovi – „sebevraždu kdykoliv a z jakéhokoliv důvodu“ (s.19), tak o Camusovi – „Život, který je veden jen pro naši pýchu“ (23) etický systém obou filosofů značně zjednodušují. Při rozboru Lockova systému mi není jasné, proč pro něj autor zvolil název agnostická etika, který na několika místech používá.
2. Přejít od metafyzického zkoumání k empirickému a naopak. tento přechod je podle mého názoru způsoben autorovou snahou neponechat nepovšimnutý žádný moment, který se zkoumáním problému sebevraždy souvisí. Na jedné straně je to snaha víc než chvályhodná, na druhé straně to znesnadňuje orientaci v textu a nutí autora i metodologicky měnit přístupy ke zkoumání.
3. Propojování etických problémů sebevraždy s etickou problematikou od sebevraždy značně vzdálenou. Morální problematika se obtížně zvládá právě proto, že mravní skutečnost prostupuje celou oblast činného lidství. Proto jdeme-li ve svém úsilí do hloubky, platí zde rčení „vše souvisí se vším“. Diplomant svou prací ukázal na jednu z možných souvislostí – v otázce sebevraždy jde o rovinu tolerance. Přesto se mi jeví, že původní záměr práce, tak jak byl v úvodu nastíněn a názvem práce vyjádřen, byl jiný.
4. Snaha vybalancovat vztah mezi náboženským a sekularizovaným základem pro zkoumání fenoménu sebevraždy. Za tuto snahu si autor opět zaslouží naší úctu. Otevírá tím cestu, jejíž smysl celou svou prací podtrhuje. Neulehčuje si nalezení řešení na základě předsudečných východisek.

Práce je opřena o pečlivé studium pramenů i sekundární literatury a přináší mnoho samostatných podnětů. Mírnou výhradu mám k tomu, že autor píše názvy Camusových děl s malým počátečním písmenem.

Celkově je možné diplomovou práci pana Jana Moravce hodnotit jako nadprůměrný studentský pokus zvládnout samostatně velmi složitou problematiku. Proto navrhuji tuto práci k obhajobě a k jejímu oklasifikování stupněm „výborně“.
Pro diskusi při obhajobě navrhuji téma bodů 1 a 3. z posudku.

Praha 7.9.2009

PhDr. Miloslava Blažková, CSc.

